

Regeling van de Minister van Onderwijs, Cultuur en Wetenschap van [datum], nr. [proza-nr], houdende regels inzake voltijdse opleidingen met een substantiële praktijkcomponent in het wetenschappelijk onderwijs en instemming van docenten met het gebruik van eenheden van leeruitkomsten

De Minister van Onderwijs, Cultuur en Wetenschap,

Gelet op artikel 7.3, derde lid, van de Wet op het hoger onderwijs en wetenschappelijk onderzoek;

Besluit:

Artikel 1. Begripsbepalingen

In deze regeling wordt verstaan onder:

Clustermelding: een gezamenlijke melding door een instelling voor twee of meer opleidingen;

Minister: Minister van Onderwijs, Cultuur en Wetenschap;

Praktijkcomponent: het uitvoeren van een of meer leeractiviteiten en het verzamelen van bewijsmateriaal voor het voldoen aan een of meer leeruitkomsten voor de opleiding in en met de praktijk;

Wet: Wet op het hoger onderwijs en wetenschappelijk onderzoek.

Artikel 2. Voltijdse wo opleidingen met een substantiële praktijkcomponent

De voltijdse opleidingen in het wetenschappelijk onderwijs met een substantiële praktijkcomponent die zijn opgenomen in de bijlage bij deze regeling, kunnen geheel of gedeeltelijk bestaan uit eenheden van leeruitkomsten.

Artikel 3. Procedurele voorschriften voltijdse wo opleidingen met een substantiële praktijkcomponent

1. Een opleiding wordt in de bijlage opgenomen indien het instellingsbestuur daartoe bij de minister deze opleiding elektronisch heeft aangemeld en uit de melding en de daarbij op grond van het tweede lid aan te leveren bescheiden blijkt dat sprake is van een opleiding met een substantiële praktijkcomponent.
2. De melding gaat vergezeld van de volgende bescheiden:
 - de gegevens in de Registratie instellingen en opleidingen, bedoeld in artikel 6.14, derde lid, van de wet;
 - het deel van de Onderwijs- en Examenregeling (OER) waarin de substantiële praktijkcomponent wordt beschreven;
 - instemming van de opleidingscommissie inzake de werkwijze bij de totstandkoming van het studieplan;
 - een positief advies van de examencommissie op de invulling van de substantiële praktijkcomponent;
 - instemming van de betrokken docenten bij de betreffende opleiding.
3. Het eerste lid is van overeenkomstige toepassing op een clustermelding.
4. De aanmelding van een of meer voltijdse opleidingen met een substantiële praktijkcomponent wordt gedaan op uiterlijk 1 maart voorafgaand aan het studiejaar waarin de instelling de opleiding op basis van eenheden van leeruitkomsten wil verzorgen.
5. De instelling doet uiterlijk met ingang van 1 maart voorafgaand aan het studiejaar met ingang waarvan de opleiding niet langer een substantiële praktijkcomponent omvat, melding hiervan aan de minister.

Artikel 4. Instemming voor bij de opleiding betrokken docenten

De bij de opleiding betrokken docenten kunnen instemmen met het voornemen van het instellingsbestuur om een opleiding aan te bieden die bestaat uit eenheden van leeruitkomsten via:

1. het deel van de bij de opleiding betrokken docenten dat lid is van de opleidingscommissie, of
2. indien de docenten, bedoeld in het eerste lid, dit hebben aangegeven, een afvaardiging van docenten, gekozen door de bij de opleiding betrokken docenten, die niet tevens lid zijn van het college van bestuur of de raad van toezicht.

Artikel 5. Citeertitel

Deze regeling wordt aangehaald als: Regeling leeruitkomsten hoger onderwijs.

Artikel 6. Inwerkingtreding

Deze regeling treedt in werking met ingang van de dag na de datum van uitgifte in de Staatscourant waarin zij wordt geplaatst.

Deze regeling zal met de toelichting in de Staatscourant worden geplaatst.

De Minister van Onderwijs, Cultuur en Wetenschap,

E. Bruins

Bijlage

Bijlage bij artikel 2

Croho/ isat	Instelling	Opleiding

Toelichting

I. Algemeen

1.1. Inleiding

Flexibele opleidingsroutes ondersteunen de ambities van de overheid om Leven Lang Ontwikkelen te stimuleren (onder andere via maatwerktrajecten), opleidingstrajecten voor tekortsectoren makkelijker toegankelijk te maken voor verschillende doelgroepen en zijn onderdeel van de OCW-strategie om de lerarentekorten te verminderen.¹ In 2016 is het experiment leeruitkomsten gestart voor deeltijdse en duale hbo-opleidingen. Na evaluatie daarvan is besloten om het werken met eenheden van leeruitkomsten vast te leggen in de wet en uit te breiden met deeltijdse en duale wo-opleidingen.²

Instellingen die met het experiment hebben gewerkt hebben aangegeven het werken met leeruitkomsten te willen verbreden naar de voltijdse varianten, met als reden dat het past binnen de huidige maatschappelijke ontwikkelingen om professionals via maatwerk en meer flexibele routes op te leiden voor het werkveld en omdat de opleidingen in het experiment goede ervaringen hebben opgedaan die één-op-één door te vertalen zijn naar de voltijdse opleidingsvarianten. Bovendien geeft de minister hiermee invulling aan de afspraak in het Bestuursakkoord flexibilisering lerarenopleidingen uit 2020, waarin is afgesproken het werken met eenheden van leeruitkomsten voor lerarenopleidingen mogelijk te maken voor alle opleidingsvarianten.

Met de nota's van wijziging is mogelijk gemaakt om het werken met leeruitkomsten eveneens open te stellen voor de voltijdse opleidingen met een substantiële praktijkcomponent.³ Tijdens de behandeling van het wetsvoorstel leeruitkomsten hoger onderwijs is middels een amendement het werken met leeruitkomsten uitgebreid naar voltijdopleidingen van hogescholen met een kleine of ontbrekende praktijkcomponent.⁴ Daarnaast is middels een ander amendement geregeld dat naast het instellingsbestuur ook bij de desbetreffende opleiding betrokken docenten het instemmingsrecht krijgen bij de keuze voor invoering van het werken met leeruitkomsten.⁵

Voor voltijdse opleidingen in het wetenschappelijk onderwijs blijft gelden dat alleen opleidingen met een substantiële praktijkcomponent ten aanzien waarvan dit bij ministeriële regeling is bepaald, mogen worden verzorgd op basis van eenheden van leeruitkomsten, waarbij het leren in en met de praktijk een integraal onderdeel van de opzet en inrichting van het onderwijsprogramma vormt. Bij deze opleidingen draagt het vastleggen van (nadere) afspraken over invulling, begeleiding en beoordeling in het studieplan bij aan de borging van de kwaliteit. Het betreft een beperkt aantal voltijdse wo opleidingen die in de ministeriële regeling zullen worden opgenomen.

1.2. Opleidingen met substantiële praktijkcomponent

Bij het bepalen van de substantiële praktijkcomponent bij voltijdse wo opleidingen zijn de huidige beroepsopleidingen en met name de lerarenopleidingen als uitgangspunt genomen. De praktijkcomponent bij deze opleidingen bedraagt ongeveer 40%. Bij deze opleidingen is het leren in en met de praktijk en daarmee het flexibel invullen van het praktijkgedeelte integraal onderdeel van de opzet en inrichting van het onderwijsprogramma en past daarmee ook bij voltijdse wo opleidingen met een substantiële praktijkcomponent zoals de academische pabo.

¹ Kamerstukken II 2020/21, 27923, nr. 412

² Kamerstukken II 2022/23, 36136, nr. 3

³ Kamerstukken II 2022/23, 36136, nrs. 8, 9

⁴ Kamerstukken II 2023/24, 36136, nr. 15 (motie van de leden Krul en Martens-America)

⁵ Kamerstukken II 2023/24, 36136, nr. 17 (amendement van de leden Stultiens, Beckerman)

1.3. Vaststelling opleidingen met substantiële praktijkcomponent

De regeling stelt vast welke wo-opleidingen een substantiële praktijkcomponent hebben en bepaalt dat deze opleidingen mogen bestaan uit eenheden van leeruitkomsten. Het gaat hierbij om opleidingen met de volgende kenmerken:

- Het uitvoeren van leeractiviteiten en het verzamelen van bewijsmateriaal voor het voldoen aan de leeruitkomst(en) voor de opleiding in en met de praktijk. De praktijk kan zowel beroepspraktijk zijn (bij bedrijven en instellingen in het werkveld waar de opleiding toe opleidt) als de praktijk bij maatschappelijke organisaties (werken aan maatschappelijke vraagstukken). Dit hoeft overigens niet te betekenen dat de leeractiviteiten altijd buiten de instelling plaats vinden (bijvoorbeeld bij innovatie- of praktijklabs, praktijk- of maatschappelijke organisaties die in een onderwijsgebouw gehuisvest zijn, meervormige leeromgevingen e.d.). Leersituaties waarbij de praktijk of een praktijkcasus als simulatie, casus of hypothese zijn opgenomen door de opleiding vallen niet onder praktijkcomponent.
- Indien de omvang van deze leeractiviteiten ten minste 40% van de studielast van het gehele opleidingsprogramma omvat, is in ieder geval sprake van een substantiële praktijkcomponent.
- Hierbij zijn aantoonbaar (bewijsmateriaal, afspraken) drie partijen deelgenoot van de leeractiviteiten: de opleider, de student en een opdrachtgever/werkgever/maatschappelijke organisatie uit de praktijk.

1.4. Kwaliteitsborging

Leerwegonafhankelijk onderwijs (i.e. opleidingen op basis van onderwijseenheden in de vorm van eenheden van leeruitkomsten) wordt op dezelfde wijze geaccrediteerd als alle overige opleidingen met onderwijseenheden zonder eenheden van leeruitkomsten. Daarmee worden voor alle opleidingen uniform dezelfde beoordelingscriteria gehanteerd, met dezelfde beoordelingsuitkomsten, te weten: positief, positief onder voorwaarden en negatief.^{6 7}

Examencommissie

De examencommissie heeft dezelfde rol in het borgen van de kwaliteit als bij opleidingen met onderwijseenheden zonder eenheden van leeruitkomsten. Alleen is een andere vorm van beoordeling nodig, omdat de toetsing bij eenheden van leeruitkomsten leerwegonafhankelijk is.

Medezeggenschap

De kwaliteit is geborgd door de betrokkenheid van medezeggenschap bij het inrichten van het leerwegonafhankelijk onderwijs. Zo hebben de volgende partijen inspraak bij de keuze van het instellingsbestuur voor het invoeren van werken met leeruitkomsten: de medezeggenschapsraad, de opleidingscommissie en de direct betrokken docenten.

Medezeggenschapsraad

Het besluit tot het inrichten van opleidingen met eenheden van leeruitkomsten, waarmee een leerwegonafhankelijke invulling mogelijk wordt gemaakt, is belegd bij het instellingbestuur. De medezeggenschapsraad op een instelling heeft de bevoegdheid om waar nodig ongevraagd te adviseren.

⁶ Naar aanleiding van het experiment heeft de NVAO een protocol opgesteld voor de beoordeling van de deelnemende opleidingen aan het experiment leeruitkomsten. In het kader van het experiment werd leeruitkomsten als een object van beoordeling gedefinieerd, die aan de volgende kwaliteitseisen diende te voldoen: leerwegonafhankelijk; representatief voor de leerresultaten van de opleiding; herkenbaar voor het werkveld; specifiek en meetbaar voor het bieden van een eenduidig beoordelingskader bij leerwegonafhankelijke toetsing; transparant in relatie tussen leerresultaten, eenheden van leeruitkomsten, waarbij leeractiviteiten en toetsing is duidelijk; samenhangend waarbij leeruitkomsten een samenhangende eenheid moeten vormen en zijn te onderscheiden van andere (eenheden van) leeruitkomsten en tot slot, duurzaam waarmee voor langere termijn toepasselijk, c.q. bruikbaar. Zie Protocol Beoordeling bestaande experimenten leeruitkomsten, NVAO: Den Haag (2019), p. 11.

⁷ Zie artikelen 5.7, 5.9, 5.16, 5.17, 5.18 van de Wet Hoger onderwijs en wetenschappelijk onderzoek (WHW). (Zie ook artikelen 5.19 tot en met 5.21 WHW over intrekking of weigeren accreditatie.)

Opleidingscommissie:

De opleidingscommissie heeft adviesrecht op het besluit een opleiding te verzorgen op basis van eenheden van leeruitkomsten. Daarnaast heeft de opleidingscommissie het instemmingsrecht inzake de wijze van totstandkoming van het studieplan en de termijn waarbinnen dit plan moet worden vastgesteld.⁸

Docenten:

Met de Wet leeruitkomsten hoger onderwijs is in de Wet op het hoger onderwijs en wetenschappelijk onderzoek de bepaling opgenomen dat bij ministeriële regeling voorschriften worden gesteld over de wijze waarop de docenten die verbonden zijn aan de opleiding kunnen instemmen met het gebruik van eenheden van leeruitkomsten. Dit is het gevolg van eerdergenoemd amendement Stultiens en Beckerman. De onderhavige regeling geeft uitvoering aan genoemde bepaling.

Het instemmingrecht wordt bij voorkeur neergelegd bij de docenten die deel uitmaken van de opleidingscommissie van de opleiding, maar kan ook worden neergelegd bij een gekozen afvaardiging van docenten die niet tevens lid zijn van het college van bestuur of de raad van toezicht. Omdat niets is geregeld met betrekking tot terugwerkende kracht, is alleen instemming van docenten vereist voor vaststellingen om met eenheden van leeruitkomsten te werken die worden genomen na inwerkingtreding van de wet (1 januari 2025). Voor opleidingen die al werken met eenheden van leeruitkomsten, is de keuze al gemaakt. Daar wordt niet opnieuw over besloten. Het is bekend dat deze opleidingen inmiddels de accreditatiecyclus succesvol hebben doorlopen. Deze werkwijze waarborgt intern draagvlak en interne kwaliteitsborging en sluit goed aan bij de uitgangspunten: eigenaarschap van de instelling en opleiding, en in het bijzonder verantwoorde onderwijsvernieuwing.

2. Uitvoerbaarheid en handhaafbaarheid

2.1. Gevolgen voor DUO

Het aanmelden van een voltijdse opleiding met een substantiële praktijkcomponent voor opname in de ministeriële regeling heeft verder geen effecten voor DUO en DUO doet ook niets met dit gegeven, noch in haar aanmeld- en inschrijfprocedures, noch in de Registratie Instellingen en Opleidingen.

3. Regeldruk

3.1. Gevolgen voor de administratieve lasten voor wo onderwijsinstellingen

Een voltijdse wo opleiding die wil werken met eenheden van leeruitkomsten, dient door de instelling te worden aangemeld voor de regeling. De opleiding moet bewijsstukken overleggen waaruit blijkt dat de opleiding beschikt over een substantiële praktijkcomponent. Als de praktijkcomponent ten minste 40% bedraagt, is in ieder geval sprake van een substantiële praktijkcomponent. Veranderingen binnen de instelling om dit te realiseren kunnen geheel of deels vallen binnen het jaarlijks onderhoud dat opleidingen en docenten uitvoeren om hun onderwijs qua vorm en inhoud actueel te houden. Extra mogelijke inspanningen per opleiding kunnen betreffen:

- kennismaken van de regeling en het stellen van verduidelijkingsvragen aan OCW: 2 uur;
- beslaan van interne overleggen ter ontwikkeling, voorbereiding en besluitvorming van de melding: 8 uur;
- schrijven en aanleveren van alle documenten noodzakelijk voor een melding zoals beschreven in artikel 4.2: 5 uur;
- vergaren aanvullende informatie indien nodig: 2 uur;
- desgevraagd informatie verstrekken en meewerken aan evaluatie en onderzoek: 4 uur.

Voor de instelling betreft het in totaal: 21 uur x €50 = €1.050 per melding van een opleiding. Omdat de melding om in de regeling te worden opgenomen eenmalig is, zijn dit eenmalige kosten.

⁸ Artikel 9.18, eerste lid, onder a in samenhang met artikel 7.13, tweede lid, onderdeel z, artikel 10.3c, eerste lid, onder a in samenhang met artikel 7.13, tweede lid, onderdeel z en artikel 11.11, eerste lid, in samenhang met artikel 7.13, tweede lid, onderdeel z.

4. Financiële gevolgen

De procedure van aanmelding genoemd in artikel 4 is zo licht mogelijk ingericht. De instellingen worden door OCW elektronisch geïnformeerd over de regeling. De instellingen melden de opleidingen elektronisch aan, vergezeld van de bewijsstukken genoemd in artikel 4.2. De meldingen worden gecontroleerd en als de bewijsstukken akkoord zijn bevonden, wordt de opleiding opgenomen in de bijlage bij de regeling. De regeling wordt eenmaal per jaar aangepast. Aanmelding geschiedt eenmalig. Naar verwachting zal een beperkt aantal wo opleidingen worden aangemeld. Hierdoor zal de extra regeldruk ook minimaal zijn. Maximaal zal dit voor een OCW beleidsmedewerker 16 uur werk per jaar betekenen. Dit kan worden vervuld als onderdeel van het bestaande takenpakket. De financiële gevolgen zijn derhalve nihil.

5. Advies en consultatie

Ter voorbereiding van deze regeling zijn een aantal hoger onderwijsinstellingen geraadpleegd, die alle deelnemen aan het experiment Leeruitkomsten. Advies met betrekking tot de onderbouwing van de praktijkcomponent en wijze van communicatie over de regeling naar de instellingen is zoveel mogelijk verwerkt. De conceptregeling is in september 2024 in het kader van internetconsultatie gepubliceerd. PM

6. Inwerkingtreding

Deze regeling wordt conform de systematiek van vaste verandermomenten op uiterlijk 1 november 2024 gepubliceerd en treedt op 1 januari 2025 in werking.

De Minister van Onderwijs, Cultuur en Wetenschap,

E. Bruins